

DZĪVĀS ĒTIKAS MOZAĪKA

Materiālu apkopojusi Anete Eihmane

14.daļa: Garīgā izsmalcinātība.

5.nodaļa: N.K. – 20.gs. Leonardo.

Gara dārgumi

314.

Kopš mūsu pēdējās sēdes Pakta lietā notikuši gan laimīgi, gan arī skumji notikumi. Pie laimīgajām zīmēm pieskaitāms tas apstāklis, ka Pakta ratificējošo valstu skaits ir pieaudzis. Panāmas, Hondurasas republikām un Amerikas Savienotajām Valstīm vēl pievienojušās Ekvadora, Urugvaja un Gvatemala.

Ratifikāciju pieaugums turpinās, un tuvākajā laikā var sagaidīt līdzīgas labas zīmes kā Dienvidamerikas republikās, tā arī citās valstīs.

10.septembra vēstulē doktors G.G. Šklavers ziņo: “No Beļģijas es tikko kā saņēmu avīzes izgriezumu, no kura redzams, ka Brisē notiek kaut kas sevišķs: veikalu logos izlikti plakāti, kas prasa atrisināt jautājumu par “Rerih Faundeišen” (Roerich Foundation), sapulcējas cilvēku bari, ar to pašu prasību pilsoņu delegācija ieradusies pie gubernatora, dažādas biedrības un apvienības, tajā skaitā arī “Komersantu apvienība”, iesniegušas petīciju domei. Avīze no savas puses izsaka vēlējumu, lai “šī kustība ātrāk izpaustos pasaules nozīmes iestādījuma radīšanā.”

Šis paziņojums attiecas uz to, ka pilsēta ziedojsi Pakta Muzejam atsevišķu namu. Jautājums ir par izvēli starp vairākām mājām. No savas puses mēs varam tikai priecāties par šādu dedzīgi sirsnīgu Beļģijas pilsoņu attieksmi.

Tanī pašā laikā Pakta ideja cietusi neaizstājamus zaudējumus trijās valstīs. Miris patiess Pakta draugs karalis Aleksandrs. Latvijā miris Pakta aizstāvis Arhibiskaps Jānis un tagad mēs dzirdam, ka miris Raimonds Puamkarē, kurš vēl 1930.gadā man personīgi izteica savas dziļās simpātijas par Paktu. Nerunāšu par to, cik smagi zaudēt šādus patiesus dedzīgus draugus, labvēļus, kuri ar visu savu dzīvi tikai apstiprināja svētīgo visa lielā un labā aizsargāšanu. Godināsim aizgājušo draugu piemiņu un pieliksim sevišķas pūles, lai ideja par svētā un radošā aizsardzību nostiprinās neskatoties uz visām grūtībām. Neslēpju sev, ka norādītie nāves gadījumi apgrūtina Pakta ratifikāciju trijās valstīs. Bet cerēsim, ka Dievidslāvijas jaunais vadītājs, kā arī Francijas un Latvijas valsts darbinieki joprojām no visas sirds darbosies kultūras dārgumu aizsardzības noslēguma virzienā. Vai mēs kaut uz mirkli varam iedomāties, ka šāds nolīgums nav steidzams?

Tieši otrādi, skumjā katras dienas īstenība tikai apliecina, cik plaši pasaulē izplatījušies barbariskie postījumi. 14. oktobrī šejienes prese ar virsrakstu “Slavenās Oviedo katedrāles bojā eja” ziņo: - “Lidotāji stāsta, ka slavenais 14.gadsimtā celtais doms Oviedo, kurā glabājas daudz dažādu dārgumu un mākslas darbu, gājis bojā liesmās.” Un tā atkal kārtējās jukas atsaucās vispirms uz neaizstājamās katedrāles bojāeju.

Savā laikā, kad nācās rakstīt par Luvras slavenās gleznas “Anželus” sakropļošanu, neviļus radās jautājums, kādēļ šai barbara rokai vajadzēja sagriezt nevien slaveni gleznu, bet tieši darbu, kurš tā piesātināts ar cēlu noskaņojumu. Atceramies skumjos

DZĪVĀS ĒTIKAS MOZAĪKA

Materiālu apkopojusi Anete Eihmane

14.daļa: Garīgā izsmalcinātība.

5.nodaļa: N.K. – 20.gs. Leonardo.

zaimojošos postījumus - Simonova klosteri, Spassu Borā, Pestītāja Kristus Templi, kur gan vēl tālāk var iet? Mūsu komiteja Francijas komitejas priekšsēdētāja M.A. Taubes un ģenerālsēkretāre dr.Šklāvera personā uz centrālās Komitejas priekšlikumu dedzīgi protestēja pret šādiem barbariskiem zaimiem, gan Parīzē, gan arī mūsu starptautiskās konferences laikā Brigē. Šeit man nācās dzirdēt nezināmā pamatotos jautājumus, kādēļ mūsu komiteja neprotestējot pret šādiem postošiem vandalismiem. Un uz to atbildu: “Mūsu komitejas protams neatlaidīgi protestē, bet skumji ir tas, ka sabiedrības doma samērā vāji atsauca uz šiem protestiem un pat necenšas par tiem uzzināt. Tā vietā, lai uzzinātu, kur tieši tika protestēts, cilvēki sauc: “Kāpēc šādu protestu nebija?” Šādā pieejā jūtama jau kaut kāda nelabvēlība pret kultūras pieminekļu aizsardzības lietu. Tā vietā, lai sapulcētos draudzīgā trauksmē un savstarpējā izpratnē, daži cilvēki labāk izmet izplatījumā naidīgas, graužošanas formulas. Mēs protestējam gan pret Pestītāja Kristus Templi sagraušānu, protestējam pret klosteru graušanu, revolūcijas laikā Spānijā, protestējam pret slavenās Millē gleznas sakropļošanu, un arī tāpat tagad mēs protestējam pret ievērojamās Oviedo Katedrāles sagraušānu.

Mums sacīs, ka Katedrāle ir jau sagrauta. Vēl jo vairāk mums jāaicina sabiedrības doma steidzīgi padomāt par šausmīgo kultūras dārgumu izpostīšanas problēmu.

Ja no vienas puses būs aicinājumi sagraut tempļus, muzejus un visas kultūras dārgumus; ja tumšais pulkā aicinās iznīcināt visus Rafeļus, tad cik gan mīļāk jāskan balsīm, kuras saprot, ka tikai garīgās vērtības uzturēs cilvēces dzīvību. Tā vietā, lai iztēlotos no sevis kaut kādus pašiznīcinātājus, visiem izglītotiem cilvēkiem, šķiet, vajadzētu sapulcēties draudzīgā vienībā, lai aizsargātu visvērtīgāko uz kā balstās pasaule.

Garīgo vērtību apzināšanās laikmetus cilvēces vēsturē pelnīti sauc par renesanses un uzplaukuma laikmetiem. Tikpat pelnīti par drūmiem gadiem sauc tos laikmetus, kad tika iznīcinātas vērtīgākās bibliotēkas, svētie tempļi un kad tumsonībā tika sagriezti nenovērtējami audekli. Vēsture savā bezpersoniskajā taisnīgā vērtējumā daļa cilvēci pa kultūras robežu. Šī šķautne izauga ne jau nejauši, neapzinīgi. Vienmēr atradās varonīgi mēģinājumi un karstas sirdis, kuras saprata, ka vienīgi gaiši apmirdzētā daiļradē cilvēce atstāj patiesu mantojumu.

Ja pagājušā reizē mēs jau runājām par gaišo nepieciešamību apvienoties ap vērtīgākajiem cilvēces jēdzieniem, tad nav pagājis vēl ne mēnesi kopš tā laika, kad mums ar atjaunotu spēku jāaicina vienam otru uz izglītojošu un darbīgu vienotību. Pati dzīve, paši kliezošie fakti aicina mūs saliedēties vēl pastiprinātākā darbībā kultūras dārgumu labā. Ja kāds no mums spēj norādīt uz vēl kādiem ceļiem, lai aicinātu visus kulturālos elementus, visas pasaules jaunatni aizsargāt svētos un lieliskos pieminekļus, lai tas nekavējas sniegt savu labo padomu un norādīt uz vēl vienu labā ceļu. Apziņa taču dažreiz mēdz būt tik aizplīvurota, ka cilvēki vispār pārstāj domāt par gara dārgumiem un tādēļ, diemžēl, mūsu gadsimtā radusies sevišķā nepieciešamība padomāt par cilvēces īstajiem balstiem. Teiksim sirsnīgu paldies

DZĪVĀS ĒTIKAS MOZAĪKA
Materiālu apkopojusi Anete Eihmane

14.daļa: Garīgā izsmalcinātība.

5.nodaļa: N.K. – 20.gs. Leonardo.

katram, kurš nožēlos notiekošo un padomās par to. Pateiksimies katram, kurš pieliks savu saprašanu un centību neatliekamajai celtniecības un labā sākotņu ienešanai dzīvē. Steidzīgs laiks!

(Harbinā, 22.oktobrī, 1934.g.)